

УДК 005.591.6:001.895

Хахула Б.В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

Методичні підходи до трактування поняття «Інновація»

У статті аналізуються різноманітні підходи до сутності терміна «інновація», розкривається сутність визначення «інновація» й наводиться суть терміна інновація окремих авторів та їх підхід до визначення. Дається авторська точка зору поняття «інновація».

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, новації, нововведення .

Поняття "інновація" від латинського слова "innovate" перекладається як оновлення, удосконалення, від англійського слова "innovation" – як інновація. Під цим терміном розуміється особлива цінність культури, матеріальна і нематеріальна, яка в певному місці і в певний час усвідомлюється людьми як "щось нове". Вперше це поняття з'явилося в роботах зарубіжних культурологів ХХ століття і означало як злиття окремих елементів культур в єдине ціле.

У сучасному постіндустріальному світі інновацій відводиться першочергова роль у розвитку економіки і суспільства. Незважаючи на підвищений інтерес дослідників до даного феномену, єдності підходів до визначення терміна «інновації» не вироблено й досі.

У свою чергу термін «новація» можна пояснити як: певне нововведення, що відноситься до різних сфер діяльності (соціальна сфера, наука, виробництво); якісна характеристика процесу або результату (кінцевого продукту). Численні визначення даного поняття, можуть пояснити причину виникнення великого числа розбіжностей з приводу похідних від нього понять «інновація» та «інноваційна діяльність», але не віднімає їх [1].

На даний момент, можливо, виділяють два підходи у визначенні терміна «інновація»: процесний процес, результат якого націлений на реалізацію певної ідеї; об'єктний, де інновація є об'єктом, як результат науково-технічного прогресу: нова техніка, технологія.

Відповідно до об'єктивного підходу, інновації слід розуміти як результат науково-технічного прогресу. У той же час процесний підхід передбачає, що інновації – це процес, який включає в себе розробку, впровадження у виробництво і комерціалізацію нових споживчих цінностей. Об'єктивно-утилітарний підхід розглядає інновації двояко: з одного боку, сприймає їх як об'єкт, а з іншого – робить акцент на їх утилітарний характер.

Відповідно до процесуально-утилітарного підходу, інновацію слід ототожнювати зі складним процесом створення, поширення і використання нових практичних інструментів. Процесно-фінансовий підхід розглядає інновації з позиції процесу інвестування в них. Так чи інакше, поняття інновацій тісно пов'язане з такими термінами, як новації й нововведення [2].

Таким чином, інновації можна сприймати як нововведення, які отримали реальне втілення у виробничому процесі і фактично використовуваних. Згідно з міжнародними стандартами під інноваціями слід розуміти кінцеві результати інноваційної діяльності, представлені у вигляді нових або вдосконалених продуктів, впроваджених на ринок, або процесів, які використовуються в практичній діяльності. Також інновація може бути визначена в якості результату процесу формування та поширення якісно відмінних від попередніх аналогів виробів, послуг, технологій і управлінських методів.

Всі новації і нововведення, перш за все, повинні символізувати наявність новизни у вигляді техніко-технологічних зрушень, організаційних чи управлінських перетворень, так як новизна, виробнича наступність і комерційна реалізованість – це основні властивості інновацій. Крім цього, нововведення повинні бути впроваджені у виробництво та реалізовані на ринку, тобто користуватися попитом.

Залежно від змісту і форми реалізації, інновації можуть бути представлені у вигляді про-

дукту або процесу. У першому випадку мова йде про отримання нових продуктів або послуг, націлених на задоволення певних ринкових потреб, а в другому – про нові елементи, що впроваджуються в організаційні, управлінські, виробничі, маркетингові та інші процеси. За ступенем новизни і своєму інноваційному потенціалу, інновації можуть бути радикальними (базисними) і модифікованими (простими). Перші – орієнтовані на створення принципових нововведень, які не мають аналогів у минулому, а другі є нововведеннями відносної новизни. Як показує практика, у сучасному світі найбільш важлива роль відводиться останнім. Всі інновації можуть бути орієнтовані на задоволення вже усталених або нових суспільних потреб.

Залежно від своєї здатності до поширення, інновації діляться на одиничні і дифузні. Перші здійснюються в межах одного об'єкта, а інші – широко поширені. За механізмом його реалізації, інновації також можуть бути завершеними або неповними, успішними або невдалими. У той же час в залежності від ставлення до попередніх нововведень, інновації діляться на п'ять груп: що заміщують інновації; скасовують інновації; поворотні інновації; відкривають інновації; ретровведення. Крім іншого, інновації, в залежності від виду інновацій, поділяються на дві групи: матеріальні та соціальні [3]. Перші представлені промисловими матеріалами, технікою і технологіями, а інші можуть бути економічними, правовими, соціально і організаційно управлінськими і, навіть, педагогічними. За сферою застосування, інновації можуть бути технічними, технологічними, організаційно-управлінськими, інформаційними та соціальними. У силу свого походження, інновації діляться на реактивні і стратегічні. Перші – з'являються в якості реакції на нововведення конкурентів, а другі формуються з метою отримання конкурентних переваг. Залежно від особливостей інноваційного процесу, інновації прийнято розмежовувати на внутрішні і міжорганізаційні.

Вся сукупність підходів може бути розділена на однорідні групи і за іншими ознаками. Так, Ф. Валента класифікував інновації з позиції ступеня інтенсивності інноваційного процесу, а А.І. Пригожин поділяв інновації з точки зору їх соціальних наслідків.

Узагальнивши обидва підходи визначення поняття інновація, можна зробити висновок, що в сучасних реаліях найбільш повно розкривають визначення процесного підходу Я. Кук, П. Майерс та об'єктного підходу А. С. Кулагіна. На підставі цих визначень, можна зробити висновок і дати авторське визначення. Інновація – це якесь нововведення, в яке закладено весь життєвий цикл від зародження ідеї, її подальшої розробки та документального оформлення до реалізації необхідних комерційних процедур для виходу на ринок в якості товару у вигляді продукту, послуги або технології. Інновації при дотриманні даних умов не мають галузевих і цільових обмежень, тобто можливе їх застосування в сфері виробництва та громадської діяльності.

Список літератури

1. Марченко О.І., Сасенко Я.П. Огляд підходів до визначення поняття «інновація». Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 10(2). С. 17-21.

2. Дубина М., Садчикова І., Чийпеш Н. Концептуальні положення розгляду сутності дефініцій «інновація», «фінансова інновація» та «кредитна інновація». Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 4. С. 320-333.

3. Єрмак С.О. Дослідження економічного змісту поняття «інновація». Економіка. Фінанси. Право. 2017. № 8. С. 42-46.